VI. évfolyam 95. szám.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre ..... 24 kor. (12 frt
Félévre ..... 12 „ (6 „)
Negyedévre ..... 6 „ (3 „)
Egy hóra ..... 2 „ (1 „)
Egyes szám ..... 8 fillér (4 kr.
Vidékre ..... 10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap korán reggel.
Ünnep és vasárnap után is.

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL
Egyetem-utcza 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:
Négyszög centiméterenként 8 fillér.
Iparosok és kereskedők kedvezményben részesülnek
Nyilttér soronként 40 fillér.

Kolozsvár, 1904. Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF. Hétfő, április 5.

Az O. M. K. E. megalakulása.

Kolozsvár, április 4.

Husvét első napját a kolozsvári kereskedők a munkának és kereskedelmi ünnepnek áldozták. Az O. M. K. E. kolozsvári szervezetét alkották meg szép ünnepségek keretében, amelyre a fővárosból is számosan jöttek le hozzánk a mozgalom lelke apostola: Sándor Pál orsz. képviselő vezetése mellett.

Az O. M. K. E. mint azt Sándor Pál szellemesen fejtette ki, nem harcot akar az agrárok ellen, hanem éppen az a célja, hogy békét teremtsen. E béke érdekében alakitják meg mindenütt az O. M. K. E. szervezeteit.

A Kolozsvárott lefolyt szervezkedő gyülés és az azt követő bankett mindvégig komolyan és méltóságteljesen folyt le, tanuságot téve a kolozsvári kereskedők intelligenciájáról. Hallottunk magvas szép beszédeket, melyek vázolták az O. M. K. E. céljait és kötelességeit. A politikai vonatkozásokat nagyon helyesen, lehetőleg távol tartották a nagygyüléstől; ám a fehér asztalnál már az sem maradt el és ez részben báró Feilitzsch Arthur rovására irandó, aki egy valóban szép magvas, korrekt és általános tetszést érdemlő beszédet mondott a gyülésen és egy agressziv jellegüt a banketten. Alábbi tudósításunkban megemlékezünk arról részletesebben, itt csupán jelezni óhajtjuk a következőket:

Az „Ujság“ husvéti számában említést tettünk arról, hogy a kereskedelem baját is gyökeresen csak az önálló vámterület orvosolhatja. Feilitzsch Arthur báró kitért erre a kérdésre és azt mondotta, hogy az csupán „hangzatos jelszó“, melyet egy párt foglalt le magának, pedig az lenne a főcél, hogy az egész világon megszüntessék a védővámokat. Ez utóbbi kijelentést akceptálhatja mindenki, az előbbi az kinos hangulatot teremtett. S ennek a kinos hangulatnak adott kifejezést lapunk felelős szerkesztője, amidőn felszólalásában kijelentette, hogy elfogadjuk Feilitzsch báró tételét, ám döntsék le mindenütt a vámkorlátokat, de addig mig ez megtörténik, mindenkinek az az óhajtása, hogy állitsák fel a Lajthánál is a korlátokat, mert azon szivárog ki most Ausztriába a mi egész gazdasági erőnk.

Feilitzsch Arthur báró nem ment bele a kérdés nyilt tárgyalásába. Hallgatott. Csupán a bankett után jelentette ki magánbeszélgetésben, hogy a hangzatos jelszó nem a függetlenségi pártra, hanem arra a pártra vonatkozott, mely 67-es alapon követeli az önálló vámterületet.

Ám abból a lelkesedésből, melylyel a „hangzatos jelszó“ könnyelmü vádjának visszautasitását fogadta a jelenvolt közönség, mindenesetre megláthatta a II-ik kerület képviselője, hogy ismét — oh hányszor — elszólta vagy rosszul fejezte ki magát és a függetlenségi pártra is célzott, nemszámitva arra, hogy ott nyomban a helyszinén megkapja arra a feleletet.

A kereskedők ünnepéről különben a következő tudósításunk szól;

A nagygyülés.

Tiz óra felé teljesen megtelt a Redout nagy terme az érdeklődő közönséggel. Kolozsvár egész kereskedővilága összegyült a a nagygyülésre, melyre pont 10 órakor érkeztek meg Sándor Pál, Feilitzsch Arthur br. és Sándor József orsz. képviselők. Jelen voltak még nem kereskedők: Tanács József gyógyszerész, Szekula Ákos az Adria bizt. felügyelője, Reiter József gyufagyáros, Pollák Lajos máv. felügyelő, dr. Kádár János ev. ref. status titkár, dr. Kelemen Samu ügyvéd, László Albert a Korvin Mátyás irod. társ. igazgatója, Benel Antal szolgabiró, Éber Ernő az E. G. E. segédtitkára, Szilágyi Lajos a csizmadia ipartársulat elnöke.

Gróf Béldi Ákos és Szvacsina Géza betegségükkel mentették ki magukat. Vikol Kálmán és Fekete Nagy Béla tanácsosok a várost képviselték, a kereskedelmi és iparkamarát Veisz József elnök és Néra Mór alelnök, Gámán Zsigmond és dr. Gámán József titkárok képviselték.

Tamási István, a kolozsvári alakulás valóban fáradhatatlan szervezője nyitotta meg a gyülést a következő beszéddel:

Tamási István beszéde.

Az egészséges emberi testbe szükséges az életmüszerek egyöntetü, egyhangu munkálkodása, hogy egészséges lételt, egészséges vérkeringést eredményezzen. A nemzet testében szintén egyöntetü müködésre van szükség, hogy életképes, hatalmas, független nemzetté fejlődjék.

Ilyen legfontosabb életmüszerek a nemzetek mivoltában az államban a mezőgazdaság, az ipar és a kereskedelem. Különösen nálunk a mezőgazdaság az, a mely nemzeti multjánál, talaji viszonyainál, lakói hajlamánál fogva leginkább fejlődött, leginkább vett részt az államfentartás, a vagyonosodás munkájában és nemzet gazdasági tényezők között. A leghatalmasabb szervezet, a mennyiben e tekintetben Európa összes kultur államai között előkelő helyet — sőt mondhatnám — vezető szerepet foglaltunk el.

Ugyan ezt nem mondhatjuk iparunk fejlődéséről. Nagyon lassan hosszu idő alatt értük el a mai állapotot. De minden esetre történtek lépések, vannak már felkészült harcosaink, vannak fegyvereink, erősen, jól felkészülve vehetünk részt abban a küzdelemben, a melytől reméljük azt, hogy Magyarország a munkás kezeknek elegendő munkát ad, hogy nem szükséges a munkás kezeknek kivándorolni, hogy végre egészséges életerős ipart fogunk Magyarországon megteremteni.

Az eszközök megvannak; a küzdelem folyik; győzelemre biztos kilátásunk van. A harmadik fontos szervezete a nemzet testnek: a kereskedelem. A kereskedelem, a mely nélkül sem a mezőgazdaság sem az ipari fejlődés el nem érhető, mert a kereskedelem hivatása piacot teremteni ugy a mezőgazdaság terményeinek, valamint az ipar termesztményeinek — és Uraim! — a legkevesebb a mit tettünk, éppen a kereskedelem terén történt. Iránytalanul melegebb társadalmi és országos támogatás nélkül, szóval a közhangulat teljes nélküzézésével küzdünk és nem dolgozunk. Nem dolgozunk t. Uraim, mert a mit megtett a mezőgazdaság érdekében a gazdák összesége és a mit igyekezik megtenni ma nemcsak az iparosok maguk, hanem az ország minden jelentékenyebb tényezői, testülete, hogy iparkodjanak az ipart fejleszteni és pártolni: azt mi nem tettük. Mi szétszortan mindenki a maga müködési körében tett, vett, dolgozott, mindenki más célt tüzött maga elé és annak következtében el nem értük. Nem szabad a mezőgazdasági tényezők legfontosabbikát elsatnyulni hagyni. Azt a fát mélyen t. Uraim, a mely a mi kereskedelmünk gyengén fejlődő fája, a mely ma mostoha viszonyok között van, ellepték a fattyuhajtások, a melyek részben nem táplálják, részben elszivják az élet nedvét és a fa nem tud fejlődni, nem tud hatalmas erőssé válni és növekedni.

Ez igy volt. De elérkezett a cselekvés órája. Már 98-ban a szegedi, 900 ban a miskolci, 902-ben a soproni kongresszuson hangot adtunk, hangot adott Sándor Pál orsz. képviselő ur (lelkes éljenzés) a midőn beszédében precirozta, kifejtette az eszméket, a melyektől reméli az egész nemzet kereskedelmének odavaló fejlődését, hogy ebben a nemzetgazdasági munkában elfoglalja az őt megillető helyet és felhasználja a magában rejlő összes erőket, hogy az államnak, hazának és az egyénnek szolgálatot tegyen. (Éljenzés.)

Mélyen t. Uraim! 902 és 903 év folyamán a Sopronban megalakult végrehajtóbizottság megtette üdvös munkáját, Sándor Pál képviselő ur (Hosszas éljenzés.) elnöklete alatt dolgozott, szervezett, megcsinálta az alapszabályok tervezetét és abba a helyzetbe juttatta a vidéket, hogy a gócpontokat. kerületeket megalakitani képes volt. Minket kolozsváriakat oly formán bizott meg a kerület szervezésével, hogy a kiváltságos kereskedői társulat kapcsolatban a kolozsvári kis kereskedő-társulattal vezesse a szervezés munkáját. Ez a bizottság feladatának a körülményekhez képest megfelelt, legalább annyira, hogy ma szerencsések vagyunk megnyithatni ezt a gyülést, megalakithatni a kerületet. A kerület megalakitásának munkájában különösen támogatott bennünket a helybeli kereskedelmi és iparkamara. (Éljenzés.)

Mélyen t. Uraim! Ilyen formán, mint az előkészitő bizattság elnökének nekem jutott a szerencse, hogy üdvözöljem e gyülés alkalmából a végrehajtó-bizottság tagjait, a kik minket e nagy ünnepen felkerestek, hogy megalakulásunk munkáját elősegitsék, nekem jutott a szerencse kifejezni bizalmunkat irántuk és bizonyos tekintetben hozzájuk fordulni, hogy legyenek kegyesek — a mint meg vagyok arról győződve — a vidék érdekeit különös figyelmükre méltatni; mert ne feledjük, hogy az a leendő életerős fa, melynek koronája a fővárosban fog virulni, gyökereit a vidék talajába veti. Ugy van! Éljenzés.)

Midőn az igen t. tagtársakat üdvözlöm és leteszem tisztem az alakuló gyülés asztalára, kijelentem, hogy sikerült az előkészitő bizottságnak egy kiváló szakférfiut, — gyakorlati kereskedelmünk egy lelkes barátját — Kiss Sándort, kereskedelmi akadémiai igazgatót felkérni, hogy e gyülés vezetését elvállalja. (Éljenzés.) Ezt tudomásul hozva ajánlom önöknek, hogy szi veskedjenek közfelkiáltással alakuló gyülésünk elnökének megválasztani. (Hosszas éljenzés.)

Lelkes taps hangzott fel a beszéd befejeztével, amidőn is Kiss Sándor foglalta el az elnöki széket, aki hosszabb beszédben méltatta az O. M. K. E. jelentőségét. Beszédének befejező része a közetkező:

A multak mulasztásait pótolni, érdekeik kellő megvédelmezését biztositani gyültek össze Kolozsvár város derék kereskedői. Tanácskozásuk nagy fontosságának dokumentálását látom abban, hogy gyülésünket megjelenésükkel megtiszteltek érdemes hatóságunk fejei, kiket gyülésünk nevében igaz tisztelettel üdvözlök; megjelentek törekvésünk előmozditására nagybecsü támogatásukkal az O. M. K. E. fővárosi vezérférfiai, köztük Sándor Pál o. gy. képviselő ur, ki azon eszmének, hogy egy hatalmas, egységes magyar kereskedői osztály megteremtessék, a meginditója, fáradhatatlan zászlóvivője, ki átértve annak igazságát, hogy egy ország szegénységét nem annyira a kormányok intézkedése, mint inkább és marandandóbban a polgárok egyesitett erején nyugvó erőteljes társadalmi tevékenység oszlatja el, eljött hozzánk is, hogy céljainkhoz felvilágositson, törekvésünkben buzditson, lelkesitsen s a kit és kiket, melegen köszöntve gyülésünkön, óhajtom, hogy a kolozsvári kereskedők városunk nagy multjához és kimagasló jeleneihez méltóan fogván fel hivatásukat, erejük felajánlásával közremüködjenek azon célok eléréséhez, melyeket az Országos M. Kereskedelmi Egyesület programmjának 12 pontjában kitüzött, s mely egyértelmü a Magyar Kereskedelem virágzóvá, nagygyá tevésével!

Ezzel gyülésünk tárgyalását megnyitom.

Az elnök ajánlatára a gyülés jegyzőkké Balázs Gyulát és Dávid Sándort választotta meg, mig a jegyzőkönyv hitelesitésére Haraszthy Jenőt, Szele Mártont és Tischler Mórt kérték fel.

Gámán Zsigmond a kereskedelmi és iparkamara nevében üdvözölte az O. M. K. E. megalakulását.

Gámán Zsigmond a következő beszéddel üdvözölte az egyesülést:

Gámán Zsigmond beszéde.

Mélyen t. közgyülés! Én vagyok megbizva, hogy a kolozsvári iparkamara nevében üdvözöljem az alakuló gyülést, üdvözöljem a mi t. vendégeinket és annak élén Sándor Pál képviselő urat. (Lelkes éljen!)

A kolozsvári kereskedelmi iparkamara már évtizedek óta minden alkalmat felhasznált és különösen a kereskedelmi kongresszusok tartásában részt vett, azoknak programmját elfogadta, ugy, hogy azt lehet mondani, hogy a kereskedelmi és iparkamara előtt ez a folyamat ugy játszott le, hogy ma épen azon programm alapján állunk, mint kezdetben.

Az a zászló, a mely ma erős kézben lobog előttünk, évtizedek előtt ki volt bontva egész határozott programmjában, a mely a kamara programmjával mindenben összevág; nem lehetett tehát másképen, mint szivünk, lelkünk mélyéből üdvözöltük azt a szerencsés eseményt, hogy ezt a lobogót, a melyet oly sokszor bontottak ki, végre egy erős kéz kezébe fogta, lobogtatja és azt kiáltja: Előre! Utánam! (Éljenzés.)

Mi nagy köszönettel tartozunk a gondviselésnek, hogy eljött az, a ki ezen eszmékért nem csak beszélni, hanem cselekedni is kész, a ki szeretettel, buzgósággal, hittel, reménynyel és teljes bizalommal hivja fel az ország kereskedőit ezen egyesülés előmozditására. Az Uristen őt sokáig és céljai elérésére ép erővel és egészséggel éltesse. Éljen. (Lelkes éljenzés.)

Egyuttal van szerencsém üdvözölni az ő táborkarát, a mely nagy áldozatot hozott az által, hogy ilyen zimankos téli időben oly távolról Kolozsvár városát felkereste. Az Uristen éltesse, (Éljen!) hogy ezen áldozatra készek voltak. — Éljenek. (Lelkes éljenzés.)

Ezután Révai Mór tartott hosszabb beszédet, melyben általános tetszés közepette fejtegette az O. M. K. E. célját. A helyeslésekkel sürün megszakitott beszéd befejező része a következő:

Az O. M. K. E. nem akarja szaporitani a létező ellentéteket, hanem inkább azok megszüntetésére, azok elsimitására fog törekedni, ami annál könnyebb lesz rá nézve, mert józan kereskedőkből álló testület Magyarországon nem zárkózhatik el elsősorban a mezőgazdaság, ezzel karöltve az ipar nemzetfenntartó voltának elismerésétől.

És amint megvagyunk győződve a felől, hogy azok az utóbbi időben felmerült ellentétek nem természetszerüen és nem a dolgok kényszerüsége folytán keletkeztek, hanem mesterségesen lőnek felszitva, ép ugy természetes, hogy az általunk megalakitandó egyetemes szervezetnek nem szabad ugyanabba a hibába esnie, amelynek felismerése indokolja szervezkedésünket és nem szabad magunknak is jelszavak hangoztatásával szaporitanunk az ellentéteket, hanem öntudatos, serény munkával, meggyőződésünkbe és ügyünk igazságába vetett törhetetlen bizalommal mindent elkövetni arranézve, hogy a mesterségesen provokált ellentéteket gazdasági és társadalmi közéletünkből eliminájuk.

Mi meg vagyunk győződve arról az igazságról, hogy a nemzetek gazdálkodásában nincs és nem is lehet elszigetelt kultura, hogy a gazdasági tevékenység különböző ágai a természet törvényeinél fogva egymásba fonódnak, azoknak prosperitása egyazon tényezők befolyásától függ és a nemzeti gazdagság csekis az összes kulturák egybekapcsolt reális fejlődésével képes maga is fejlődni. Épen azért nem lehet más feladatunk, más kötelességünk, mint az ország valóságos közgazdasági szükségletéhez képest a kereskedelem müködését céltudatosan belekapcsolni a többi gazdasági ágak müvelési és értékesitési folyamatába, hogy azok a kereskedelem által és a kereskedelem utján boldogulhassanak.

Meg vagyunk győződve arról, hogy az ország gazdasági fejlődésének egyik legfontosabb alkateleme és eszköze egy feladatai magaslatán álló fejlett kereskedelem lehet és hogy a legfontosabb fegyver abban a gazdasági küzdelemben, mely az egyes országok között folyik, az a fegyver, melyet egy országra nézve a kereskedelmi szellem és kereskedőinek készültsége képvisel. Ennek a fegyvernek megcsorbulását, hasznavehetetlenné tételét nem engedhetjük meg senkinek, ha a haza iránti kötelességeinknek meg akarunk felelni.

És ép ezért, midőn természetszerüleg kirekesztjük feladataink közül bármely más gazdasági jogos közérdeknek megtámadását és ellenzését, épugy minden erőnkkel fogunk védekezni az ellen, hogy a kereskedelem jogos érdekeit, a kereskedelem természetszerü fejlődésének bárki is megtámadhassa.

Mi annyira át vagyunk hatva attól a meggyőződéstől, hogy Magyarországra nézve a legfontosabb életszükségletet képezi, hogy gazdasági életét minden téren egy józan, egészséges kereskedői szellem hassa át, hogy törekedni fogunk arra is, hogy ez a gyakorlati kereskedelmi szellem ne csak a szoros értelembe vett kereskedői kart, hanem azokat is hassa át, a kik a mezőgazdaság és ipar terén vannak hivatva a közgazdasági érdekeket előmozditani.

Mert nem az önző és partikularisztikus érdekek céljából egyesülünk, hanem azért, hogy a nemzeti létnek egyik legfontosabb elemét a köz javára gondozzuk és fejlesszük.

Céljaiukat olykép véljük legjobban megvalósithatóknak, ha a limine elterelve magunktól mindennemü állami és közhatósági befolyásolást, tisztán és kizárólag a közvéleményre támaszkodunk, még pedig ugy, hogy eszméinket és törekvéseinket egyrészt magunk törekszünk szervezetünk által a közvéleménybe beplántálni, másrészt a fejlődő közvéleménytől várunk impulzust és reméljük a termékenyitő eszméket és erőt.

Erre a hazafias és a nemzet egészének gyümölcsöző munkára hivjuk fel önöket. Abban a reményben és várakozásban, hogy teljes lelkesedéssel, teljes ügybuzgalommal fognak ügyünk mellé szegődni mert, ez egyszersmind az önök ügye is és mindnyájunk ügye. Hisszük, hogy seregestől fognak kibontott zászlónk köré csoportosulni, mert az O. M. K. E. csak ugy érheti el a hozzáfüzött reményeket, ha munkájában minden magyar kereskedő aktiv részt vesz és ha müködését minden magyar ember rokonszenvvel és bizalommal kiséri...

Nagyon érdekes beszédet hallottunk Sándor Páltól, kinek szónoklatát mindvégig érdeklődéssel kisérte a közönség.

A beszéd egész terjedelmében a következő:

Sándor Pál: Talán türelmükkel visszaélek, ha ezen tanulságos fejtegetések után én is merek egy néhány szót önökhöz intézni. (Halljuk! Halljuk!) De miután az én igen t. barátom egy igen magas pontot választott magának, a melyről nézze az O. M. K. E. alapelveit és én nem szeretném, ha akár itt, akár bárhol az országban félreértések származnának, mintha nem lettünk volna elég őszinték ebben a tekintetben, engedjék meg, hogy ugyan azt, a mit ő mondott, én kissé valamivel más világitásban elmondjam. (Halljuk!!)

Igen t. barátom azt mondta, hogy nem legyőzni, hanem meggyőzni kell ellenfeleinket. A tudomány eszközeivel, az igazság erejével, a meggyőzés szavaival kell hatni.

Hát t. Uraim ez igaz! Arany igazság. Ezt az olajágát a békének én is nyujtom, én is tartom, hanem — sajnos — eddigi müködésünk másban nem állott, mint ezen alap szentenciákban. A kereskedelmi kamarák, kereskedelmi egyesületek arra törekedtek, hogy meggyőzzék ellenfeleinket arról, hogy ez nem egyoldalu törekvés, hanem az országnak hasznára van az, a mit mi követelünk; megmondtuk, hogy ez ép oly nemzeti ügy, mint bármely más produktiv gazdasági ágnak ügye. Én abban a reményben vagyok, hogy ebben a pillanatban, ha mi szervezkedünk, egyöntetüleg állunk a közvélemény előtt és véleményünk, mint az egész magyar kereskedelmi karnak véleménye áll a nagy közönség előtt, akkor igen nagy erővel fogunk rendelkezni. Ugy, mint a mikor a világ összes hatalmai katonailag szervezkednek és mindenkor hangoztatják, hogy ezt a béke érdekében teszik és a béke érdekében tartják fenn a polgároknak oly nagy áldozatába kerülő katonaságot: ugy nekünk is a béke olajágát kell oda nyujtani és ott kell állnunk, mint a katonáknak szervezkedve, hogy abban a pillanatban, ha a mi tisztességes keresetünket meggyanusitják, érdekeinket, a mi becsületünket lábbal tiporják: abban a pillanatban készen legyünk és védjük meg a becsületünket, a mi minden magyar embernek a legszentebb.

Nem harci riadó az t. uraim! a mit mi hangoztatunk! Nem akarunk mi háboruskodást. (Ugy van!) Tudjuk nagyon jól, hogy csak egymásnak a vagyonát, egy ország polgárainak vagyonát kobozzuk el, ha mi egymással háboruskodunk. Tudjuk azt, hogy az osztrák sógor legjobban örvend, ha háboruskodunk, az ő kezébe jut a haszon, ha rosszul élünk egymással. Azért mi csupán védelmi harcot kivánunk és abban az esetben, ha megtámadnak bennünket. Ebben a tekintetben tehát határozottan kijelenthetem azt, hogy igen is harcolni fogunk, de mindig a béke érdekében és csak akkor, ha a harcot ránk kényszeritik. És ennél a pontnál t. Uraim! talán éppen Kolozsvár az alkalmas hely, a hol elmondjak egy olyan reminiszcenciát, amely önök előtt, azt hiszem, teljesen ismeretlen és a mely megfogja önöknek mutatni annak igazságát, a mit az imént elmondottam.

1900, év végén volt egy irány Budapesten a kereskedelmi körökben, a mely minden áron kivánta a békés együttélést az agrárius táborral. Ennek feje Kornfeld Zsigmond volt az áru és értéktőzsde elnöke. Kornfeld Zsigmond akkor érintkezésbe lépett Széll Kálmán miniszterelnökkel és megkérdezte, hogy vélekedik a felől, ha az agráriusokkal a „modus vivendit“ illetőleg, azon jelszavak alapján tárgyalások folynának. Széll Kálmán kijelentette, hogy üdvösnek tartja ezt az ideát és tőle telhetőleg legnagyobb jóindulattal fogja kisérni a tárgyalásokat és előmozditja, ha rá szükség lesz. Károlyi Sándor gr. mint az agráriusok egyik vezére hajlandó volt a tárgyalásra és igy összejöttek akkor Károlyi gr. Zselénszki Róbert gr., Pallavicini Sándor gr. és Makfalvy Géza mostani államtitkár az

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

agráriusok, Kornfeld Zsigmond és Klein Gyula a kereskedők részéről.

A tárgyalások folytak gr. Károlyi és Zselénszki lakásán 1900. őszétől 1901. tavaszáig és már ugy látszott, hogy igaza volt József nádornak, a ki a 30-as években azt mondta, hogy csak addig vannak éles ellentétek, a meddig általános elvek szegeztetnek ellenébe általános elveknek. Mihelyt a részletbe bocsátkoznak az ellentétek, azonnal elmosódnak, vagy tisztázódnak. Mert ugy tünt fel mindkét tábornak, hogy a megegyezés létre jön és még csak egyetlen egy ülésre volt szükség, hogy ezen megegyezés formuláztassék. Ezen gyülés azonban t. Uram! elmaradt. Még pedig határozottan kimondhatom, hogy nem a kereskedők voltak annak okozói. Gr. Károlyi Sándor azt a gyülést egyszerüen nem hivta többé össze. Hát t. Uraim, a mikor annyi ideig tárgyalnak egy dolog felett, a mely az országra oly óriási kihatással lett volna, tárgyalnak akkor, a mikor azt hitték, hogy igenis van modus vivendi, a melyet ellehet mindkét oldalon fogadni, a mikor a kereskedelem részéről annyira mentek, hogy sokkal többet engedtek, mint a mi Németországban azóta törvényre emelkedett: akkor egyszerre ezen tárgyaláások 1901-ben megszüntek.

Következtek a választások 1902-ben és nagy agrárius tábor jött be a képviselőházba. Ekkor történt az, hogy képviselő társam, a kit mondhatnám legokosabbnak tartok az agráriusok között, lejövet egy anquettről Budáról, — télviz idején — a hidon beszélt, közben azt mondta nekem:

„Ugy-e jó volna egy hid, a melyen átjöhetnétek mi hozzánk?“ „Igen — mondom — nagyon szivesen jönnénk át a haza, a kereskedelem és mezőgazdaság érdeke megköveteli azt-“

A hidak el vannak égetve.

Ez volt az idő pont, a midőn rázudult a kereskedelemre egyik törvényjavaslat a másik után, a mely mind magába foglalta azon paragrafusokat, a melyek a kereskedelem tönkretételére voltak irányitva. Akkor történtek azok a gravamenek, a béketárgyalások után, a mikor látták, hogy a kereskedők előtt a hid el van égetve. De akkor támadt bennem az az idea t. Uraim, hogy meg kell valósitani a kereskedők tömörülését. Más mód ránk nézve nincs. Két tábor van az országban, a mely megköveteli az államtól, hogy egyformán respektáltassanak a jogok és megköveteli, hogy a produktiv ágak között egyiknek a másik rovására kegyek az ország pénzén ne osztassanak ki.

Sokkal inkább megerősitettük a békét az által, hogy ezen szervezkedést létrehoztuk, mint hogy ha nyugodtan vártuk volna, hogy egyenként, egyletenként, kamaránként tönkre tegyenek bennünket és evvel a magyar kereskedelmet.

Mert azok a jelszavak, nézetem szerint csak azért állittattak fel, hogy helyet adjanak egy uj politikai pártnak, a melynek sehol kevesebb létjogosultsága nincs, mint ebben az országban. (Élénk helyeslés.)

Az a kereskedő, a ki komolyan veszi kereskedői kötelességét, aki büszkén akarja állitani, hogy ép oly egyenrangu állampolgár, mint bárki más, az bejön abba a várba, a melyben a kereskedelem érdekeit meg akarjuk védeni. De abba a várba csak azok jöhetnek be, akik mint tisztességes, magyar gondolkozásu kereskedők akarnak velünk együtt működni. A tisztességtelen kereskedelemnek nagyobb ellenséget, mint a mi körünkben, sehol se lehet találni: a tisztességtelen kereskedelmet mi kiüzzük azon a kapun, a melyen a tisztességes kereskedelem bejött hozzánk. Hogy azonban egyetlenegy tisztességtelen kereskedő miatt az összes kereskedelmet meggyanusitsák, az egész kereskedelem iránt ellenséges törekvéseket ápoljanak, amelyek az ország kárára vannak: ezt mi nem vagyunk hajlandók türni. Mi is meg fogjuk találni az utat, amelyen a tisztességtelen kereskedelmet az azt megillető helyre üzzük; azonban a tisztességes kereskedelemre nézve ebből bajnak származnia nem szabad.

Hangoztatták itt, tisztelt uraim, hogy a kereskedelem elsőrendü fontosságu foglalkozás. Én erre a témára nem akarok kiterjeszkedni; minden felvilágosodott ember, aki nincs teljesen abban a bizonyos légkörben, amely — ugy látszik — teljesen homályban akarja tartani a tudást: tudja, hogy az országnak elsőrendü szüksége van egy hatalmas kereskedői karra. Csak ily hatalmas kereskedői kar képes ipart teremteni, — mint azt Wekerle igen szépen fejtette ki a mult hetekben: csak egy hatalmas kereskedői kar van hivatva arra, hogy egy országnak produktumait ugy juttassa azok kezeihez, kiknek azokra szükségök van, mint ahogy azt az ország érdekei megkövetelik. De gondoskodni kell ennek a kereskedői karnak a védelmi eszközeiről is.

Ezek tekintetében első feladat: tömörülni kell; a másik, hogy el kell távolitani a tisztességtelen kereskedelmet, a harmadik pedig, hogy a hatósági visszaélések tekintetében határozottan ki kell lépnünk a nyilvánosság terére ott, a hol akár az adózás, akár a fogyasztási szövetkezeteknek törvénytelen támogatása stb. folytán, a hatósági beavatkozás következtében elpusztul a kereskedelem, a hogy azt a soproniak szomoru példája mutatja, a kik azt irják nekünk: »Uraim, mi nem szervezkedhetünk, mi nem tehetünk semmit, nálunk már elpusztitották a kereskedelmet a fogyasztási szövetkezetek.« A hatósági visszaélések ellen csak egy fegyverünk van: az, hogy a tudomásunkra jutott adatokat a nagy nyilvánosság elé hozzuk. S ily uton a tömörült kereskedői kar pár példa árán ki fogja irthatni ezeket a visszaéléseket.

Az utolsó pont azonban, a melyre én az önök figyelmét fel akarom hivni, az, hogy mi, mint ultima ratiot, azt határoztuk el — és én azt hiszem, hogy engem nem fog desavuálni az O. M. K. E. létesitendő elnöksége és választmánya — hogy ott, a hol látjuk, hogy rosszakaratulag akarnak a kereskedelem ellen törni, hogy az országgyülési képviselők propagálják a kereskedelem lealacsonyitását, a kereskedő tisztességes keresletének meggyanusitását: ott mi, kereskedők, mint magyar honpolgárok, rálépünk a politikai küzdőtérre. Nekünk mindegy, hogy az illető jelölt szabadelvüpárti, Kossuth-párti, Ugron-párti, néppárti....

Közbeszólás: Uj-párti!....

Sándor Pál: Avagy épen ujpárti, (Derültség.) hanem megfogjuk vizsgálni a képviselők működését, hogy tényleg rosszakaratulag üldözik-e a kereskedelmet, vagy nem, ha pedig üldözni fogják, akkor mi, ha lehet, az ilyen képviselői választásokat lehetetlenné fogjuk tenni, ahol pedig ez nem lehetséges, ott a választást megfogjuk neheziteni. (Általános helyeslés.) Ez nekünk jogunk, kötelességünk, ez a mi legnagyobb fegyverünk, amelylyel élnünk kell és legyenek meggyőződve, hogy az én képviselőtársaim tudják, hogy a kereskedők kezében van annyi hatalom, hogy e tervüket keresztül is vihessék.

Tisztelt Uraim, én ezzel végeztem. Engedjék meg azonban, hogy egy históriai példára hivatkozzam itt: I. Napoleonra, aki azt mondotta: „Bizzatok Istenben, de a puskaporotokat tartsátok szárazon.“ Én is azt mondom önöknek: bizzanak a kormányban, az egyes pártokban, a közvéleményben, de elsősorban bizzanak önmagukban. Fogadják tanácsomat velem együtt és tartsák a puskaporukat szárazon és megfogják látni, hogy önök és mi mindnyájan és a mi szeretett hazánk fogja ennek gyümölcseit élvezni. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps.)

Ezután általános figyelem közepette Feilitzsch Arthur báró emelkedett szólásra. Beszéde a következő:

Feilitzsch Arthur beszéde.

Feilitzsch Arthur báró: Nagyságos elnök ur, mélyen tisztelt alakuló közgyülés! (Halljuk! Halljuk!) Ha az én igen tisztelt barátom és képviselő társam beszédjének végén a politikai vonatkozást elhallgatta volna, akkor én talán sokkal bátrabban szólalnék fel, mert igy mégis némileg ugy tünhetik fel a dolog, mint hogyha én paralizálni akarnám a magam érdekében az itt jelenlévő választó közönség esetleges vélekedésés. (Halljuk! Halljuk!) Méltóztassék elhinni, hogy ez távol áll tőlem.

Felszólalok azért tisztelt Uraim, mert méltóztatnak tudni, hogy körülbelől 25 éve én magam is a közgazdaság terén működöm, tehát némileg itéletet tudok mondani elfogulatlanul abban, hogy minden állam közgazdaságának három ága: a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem között melyik a legfontosabb, van-e fontos, fontosabb és legfontosabb? Az én meggyőződésem az, tisztelt Uraim, hogy mind a három teljesen egyenrangu, egyik a másik nélkül nem képzelhető. Igaz és tagadhatatlan, hogy Magyarország ma elsősorban földmüvelő állam. (Igaz! Ugy van!) De kérdem, — ha magamat agráriusnak vallom is a józan ész és igaz hazafiasság értelmében — hogy vajjon azok az államok, melyek ma fejlődött iparral és kereskedelemmel birnak, őseredetükben nem voltak-e szintén földmüvelő államok? Nem ez-e az alap, nem ez-e a kiindulási pont? És ha ez az, akkor mi Magyarország, sajnos, még nagyon elmaradott nemzet vagyunk, hogy a huszadik században is még csak földmüvelő államnak nevezhetjük magunkat.

Megakadályozása az ipari és kereskedelmi fejlődésnek nem egyéb, mint megakadályozása a normális müveltség, előrehaladás és a társadalmi életben, valamint az európai nagy koncertben egy ország által elfoglalható poziciónak. Hiszen fejlődött ipar, kiterjedt kereskedelem mellett a gazdaság intensivitása áll be. Külterjes gazdálkodás csakis iparilag és kereskedelmileg fejletlen államban van; tehát a fokozatos fejlődésnek, az előrehaladásnak utját állja az Magyarországon, aki utjába áll az ipari fejlődésnek és veszedelmesen tulzó agrárius elveket hirdet.

Hiszen aki kint a természetben nem csak azért jár, hogy levegőt szivjon, de Isten alkotásaiban is gyönyörködik, aki foglalkozik azzal, hogy a természeti lények hogyan élnek és fejlődnek: az előtt szebb példával nem illusztrálhatom azt, hogy a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem egyike sem fontosabb a másikánál, mint ha a fának életére mutatok rá. Veszem a hasonlatot a fáról, amelynek három fő része van: a gyökérzet, a törzs és a korona. A földmivelés a gyökér, a mely a talajból a tápanyagot felszivja, hogy eljuttassa a törzsbe, onnan pedig a levelekbe, amelyek a nap és levegő hatása alatt feldolgozzák azt és a fát fejlődésre segitik. Igaz, hogy ha a gyökérzet elkorhad, nem élhet tovább a fa sem. De ha a törzsben — az iparban – mutatkoznak a korhadtság jelei a gyökér még mindig élhet, de nem képes eljuttatni a nedvet a levélnek, hogy az feldolgozva, a fát fejlessze. Levél nélkül nincs élete a törzsnek, törzs nélkül a levélnek, gyökér nélkül mindkettőnek. Együtt kell működnie a közgazdaság mindhárom tényezőjének; s merem állitani, hogy nem igazi magyar ember az, aki mer egyik vagy másik ellen szólni. (Élénk helyeslés.)

Tisztelt Uraim, én itt teljesen eliminálom a politikát. Merem állitani, hogy a közgazdasági életben a politikának nem szabadna egyáltalában szerepelni. A gazdasági étet dolgai önmagunkbau kell, hogy fejlődjenek; a bünösök azok, a kik a viszonyoknak szabad fejlődése elé igyekeznek gátat állitani.

A *jelszavak* ma azok a gátak, melyek nemcsak az ipar- és kereskedelemnek, hanem magának a mezőgazdaságnak is óriási hátrányai.

Én nem tehetek róla: az igazat mindig kimondottam, — azt hiszem, Kolozsvár város polgárai ismernek engem nagyom jól erről az oldalról, — mondom — a legnagyobb bajnak azt tartom, hogy a hangoztatott jelszavak mögött nagyon is csuf egyéni érdekek állanak. (Hosszantartó élénk helyeslés és taps.)

Hát tisztelt Uraim, én meg vagyok győződve arról, hogy az olajág a kézben, a béke hangoztatása mindig szükséges, a békés eszközökkel való küzdelemben mindig a végső határig kell menni; de ha eddig a elmentünk, a nélkül, hogy az ország érdekében álló célt elérni tudtuk volna, akkor előáll annak szüksége, hogy elővegyük a fegyvert, küzdjünk, verekedjünk; és akkor győznie kell az erősebbnek, hogyha az a gyenge megakarja gátolni az erősnek érvényesülését. Nem fizikai erőt értek, hanem azt az erőt, a melynek érvényesülését az ország érdekei kivánják meg.

Ép azért meg vagyok győződve arról is, hogy az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés mindent fog szolgálni, csak egyéni és személyi érdeket nem. Erre a tömörülésre szükség van azért, hogy együtt képviseljék a magyar állam kereskedelmének érdekeit, meggyőződését s hogy ez az alkalmas erő az ország érdekében a magyar nemzet érdekeinek előbbrevitelében érvényesüljön és ha érvényesül, nyugodt vagyok abban, hogy azok, a kik a földmüvelés, a kisember, a földmüves gazda érdekeit igazán szivükön hordják, elsősorban fognak kezet adni azoknak, a kik az országban a magyar kereskedőket egyesitették és hatalmas erővé növelték azt a hazában.

Sokat óhajtanék még mondani (Halljuk! Halljuk!) de nem akarok visszaélni becses türelmükkel. Nem kivánom önöket untatni, hiszen lesz még idő rá elég, hogy tettekkel bizonyitsam, hogy szivvel-lélekkel mindig elősegitsem az önök munkáját (Hosszantartó éljenzés) és törekedni fogom önöket a haza, a nemzet és ezen ország minden polgárának érdekében álló működésükben csekély örömmel támogatni. (Élénk éljenzés.) De egyelőre legyenek meggyőződve, hogy az egyesülésnek, a tömörülésnek csak akkor lesz igazán értéke, akkor fog az igazán az egyesre nézve is áldásos lenni, akkor fogjuk azt a hazában, mint olyan erőt üdvözölhetni, a melyre mindenki Isten áldását kéri: ha nem hangzatos jelszavakban, hanem a gyakorlati élet terén minden egyes ugy fogja működését berendezni, ugy fogja szolgáni azt az eszmét, a melynek életét szentelte, mintha egyesegyedül egymagában képezné ennek az egész hazának kereskedelmét.

Arra kérem Kolozsvár városának kereskedőit, hogy mutassák meg ezen a téren is, hogy amint Kolozsvár városa már évszázadokon keresztül megmutatta, hogy védbástyája tudott lenni a Nyugat fejlődésének: ugy leszen az a csira is, amelyet itt ma elültetnek oly ép, egészséges, amely terebélyes fává fog nőni és ha kell, mondják ki önök és tettel bizonyitsák is be, hogy védbástyául fognak szolgálni a keleten Magyarország nyugati részei kereskedelmi érdekeinek, mert csak akkor fog e haza előbbre menni, ha a magyar kereskedővilág bebizonyitja, hogy levele annak a törzsnek, a mely az ipar és földmüvelésből áll, de enélkül a levél nélkül nincs se egyiknek, se másiknak létezése. (Lelkes éljenzés.)

Szivem egész melegével üdvözölöm az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülést és kivánom reá Isten áldását. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Utána *Sándor* József az E. M. K. E. nevében üdvözölte a szervezetet,

Ezután *Gámán* József dr. felolvasta a határozati javaslatot, melyben az O. M. K. E. megalakitását kimondják.

Havas Lázár a kis- és középkereskedők nevében; Haraszthy Jenő a kereskedő társulat és kereskedő ifjak egyesületének csatlakozását jelentette be.

Kiss Sándor elnök zárószavai után, a közönség Sándor Pál és Révai Mór éltetésével szétoszlott.

A társasebéd.

Délután két órára társasebédhez gyültek össze, a New-York szálló éttermébe, az egyesülés kolozsvári hivei, városunk kereskedelmi és közgazdasági életének szinejava. Hármas asztal mellett mintegy százan ültek ott, élénk és lelkes éljenzéssel fogadván *Sándor* Pált, ki az asztal főhelyén ült, mig mellette és körülötte a többi fővárosi vendég helyezkedett el.

Az ebéd megkezdődött s a harmadik fogásnál fölállott az itteni mozgalom tevékeny és fáradhatatlan vezetője, *Tamásy* István, hogy a föltámadás eszméjéből vett találó hasonlattal üdvözölje a kereskedelmi egyesülés eszméjének föltámadását s azok élén, a kik a magyar kereskedelem boldogitására igyekszenek, a budapesti vezetőség élén éltette *Sándor* Pált, ki egymaga testté váltotta mindazt, a mit oly sok kereskedő, merő álomkép gyanánt várt és óhajtott csupán.

Taps és éljenzés követte *Tamásy* István hévvel telt szavait, mire *Sándor* Pál emelkedett szólásra. Az a szállóige, ugymond mely Mátyás király halálával az igazságot is elföldelve látja, ugy látszik kezd vesziteni a komolyságából. Az igazság dereng. *A magyar kereskedelem szükséges, fontos és hazafias* faktum s azoknak, a kik nem hisznek ebben, egy régi filozófus mély mondását ajánlja figyelmükbe, a ki, midőn valaki bizonyitani kivánta tőle az Istenség létezését, imigy felelt:

— Csak nyisd ki a szemedet és látni fogod!

Csak nyissa ki mindenki a szemét és lehetetlenség lesz meg nem látnia, mit jelent nekünk, Magyarországnak a magyar kereskedelem! Ugy a maga, mint a velejött társai, az otthonmaradottak s a már eddigi alakulások nevében üdvözli Kolozsvár városát, melynek kivánja, hogy erős védbástyája legyen a magyar kereskedelemnek.

Hosszas, zajos taps és lelkes éljenzés tört ki a »vezér« szavaira. Majd *Révai* Mór országgyülési képviselő kért szót s tréfás aposztrofálással jelezte *Sándor* Pál nagy népszerüségét, melynek fővárosi sugarai elől idemenekült, az »ő alelnöke«, Feilitzsch védszárnyai alá. Komoly irányba terelvén beszédét, az igazság és tudomány fegyverét ajánlja az O. M. K. E. részére követendő célul, majd *Feilitzsch* Arthur bárót, azt az agrárpolitikust éltette, ki agrár létére is lelkesen mellettük áll, — a kereskedők pártjának.

Báró *Feilitzsch* Artur a pár szellemes csipkelődést alelnöki rendreutasitással honorálta Révai Mórnak. Azután gyors átmenettel korholta ama szövetkezeteket, melyek gyilkos törrel küzdenek a kereskedelem ellen, ama szövetkezeteket, melyek károsan üzérkednek és végkép lejáratják a helyes és célirányos szövetkezeti eszmét. Utalt Máramarosvármegyére, a hol a parazita szövetkezetek a kereskedelmet is tönkre juttatták, a népet is megsanyargatták s a végük az lett, a mi oly sok helyütt: a csufos bukás.

A nemes báró ekkor látva a beszédét követő szives tapsokat, jónak látta hirtelen szökkenéssel a politizálás mezejére térni át. És jónak látta épen a magyar kereskedővilág szine előtt *egy párt által lefoglalt*, káros utopiának körülirni az önálló vámterület eszméjét, melytől szerinte csak vészest és károst várhatna az ország.

Ujólagos rapszódikus ugrással a kolozsvári tömörülés fényes sikerére emelte a báró a poharát.

Az udvarias tapsok elhangzottak és ekkor *Havas* Lázár jelentette ki, hogy őt most Feilitzsch beszéde ragadta el s éltette is a bárót sokáig. Szurdai *Weisz* Róbert balassagyarmati gyáros és kereskedő *Tamásy* Istvánra üritette poharát. *Tamásy* István önzetlen és fáradságot nem ismerő lelkes buzgalommal dolgozott azon, hogy a kolozsvári alakulás igéje megvalósuljon s éjt-napot egybevetve vitte ily fényes sikerre az eszmének városunkra vonatkozó terveit. Az egész társaság zugó éljenzéssel járult hozzá a Tamásynak szóló megokolt elismeréshez.

Tischler Mór a mozgalom vezetőit, *Keresztesy* Kálmán pedig a kereskedelem érdekeinek lelkes előharcosát, a *sajtót* köszöntötte föl.

Maróthi *Fürst* Jakab *Gámán* Zsigmondot, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara agg titkárát éltette, mire szivélyes óváció következett. Az ősz titkár mélyen meghatva nézte ezt az ektatáns megnyilatkozását ama nagy szeretetnek és tiszteletnek, melylyel őt a város polgársága körülveszi.

Most *Herczeg* Jenő, lapunk felelős szerkesztője szólalt föl s megköszönvén a sajtóra mondott pohárköszöntőt, Feilitzsch bárónak az önálló vámterület ellen történt kifakadására reflektált s a társaság viharos tetszése közepette utasitotta vissza ama vádat, mintha az önálló vámterület oly kivánatos és oly létfontosságu kérdése csak hangzatos frázis és csak egy párt monopoliuma lenne. Ezt a kérdést, igenis sürgeti az egész nemzet, az egész magyar kereskedelem, s ép az a tragikum, hogy ama párt, mely az ország kormányzásának gyeplőit tartja kezében, hogy ép az a párt nem akar mit se tudni az ország e nagy és égető kivánságáról. Herczeg Jenő a kolozsvári kereskedelem boldogulására emelte poharát s a tüntető, zajos éljenzés után *Zerkowitz* Emil fővárosi szakiró kisérelte meg kimagyarázni a báró szavait. Egyébként szép beszédének ez a próbálkozás nem teljesen sikerült ugyan, de a Feilitzschnak és Sándor Pálnak irányitott végszavak éltetéséhez minden jelenvolt hozzájárult.

Dr. *Benel* Antal a gazdasági élet föllendülésére s *Révai* Mórra emelt poharat, *Molnár* Lipót budapesti borkereskedő a kereskedők összetartásának kivánságát hangsulyozta, *Gerő* Ignác a kereskedő ifjak társulata nevében az O. M. K. E. eszméire és vezérférfiaira, *Tamásy* István pedig viszont a főnökök nevében a kereskedő ifjuságra, mint a magyar kereskedelem jogos reménységére tartott, hazafias, emelkedett szellemü beszédet. Ezzel a méltó véggel asztalbontás következett s a társaság a legelkesebb hangulatban oszlott szét.

Az ebéd alatt *Pongrácz* Lajos cigányzenekara játszott. A menü a következő volt: Szárnyas leves, balatoni fogas, tártármártás, tüzdelt bélszin körözve, pulyka és kapan sült, compot, parafit, sajt, alma, kávé, asztali bor, rizling és pezsgő, ásvány vizek.

*

A vidéki vendégek még vasárnap este visszutaztak a fővárosba. A szép ünnep rendezésén Tamássy István már hetek óta odaadó buzgalommal fáradozott és ezért valóban a legteljesebb elismerésre szolgált reá.

Az iparos egylet közgyülése.

— *Saját tudósitónktól.* —

Kolozsvár, ápr. 4.

A kolozsvári iparos egylet tegnap tartotta rendes évi közgyülését az egylet hivatalos helyiségében, Hevesi József elnöklete alatt.

A közgyülés iránt, a megjelent nagyszámu egyleti tag részéről meleg érdeklődés mutatkozott s osztatlan figyelem kisérte az elnöki megnyitót, melyet, az iparos polgártársak érdekei szempontjából, alábbiakban, teljes egészében közreadunk.

A megnyitó beszéd a következő:

Tisztelt Közgyülés!

Mielőtt a Kolozsvári Iparos Egylet ez évi rendes közgyülését megnyitanám, engedjék meg nekem az igen tisztelt tagtársak, hogy néhány szóval vázoljam azon törekvéseket, melyeket valóra váltani igyekeztem, azon ténykedést, a melyet ezeknek megvalósitása érdekében egyletünk választmánya és tisztikarával együtt kifejtettünk.

Pár nap mulva egy éve lesz, hogy egyletünk közgyülése csekélységem iránt megnyilvánult bizalmával megtisztelt és ezen diszes és felelősségteljes állásba helyezett.

Ismertem a feladatot, mely reám háramlott. És épen ezért, összemérve gyenge erőmet a reám váró és teljesitendő munkával, nem bizakodtam, hogy a megoldás sokoldalu nehézségeivel megmérkőzni képes leszek.

Biztam mindazonáltal az Isteni gondviselésben, bizodalmam volt tiszttársaim és a választmány ügyszeretetében és szorgalmában bizodalmam volt tagtársaink buzgalmában és egyletünk iránti hüségében — és ezen erőforrásokból meritettem az eszközöket arra, hogy a lefolyt évben keresztül vitt munkálatainkról, egyletünk erkölcsi és anyagi gyarapodására nézve kedvező eredménynyel számolhatok be.

Részletezéseket mellőzve — mivel a mai tárgysorozat rendjén mindez előkerült — csupán főbb vonásokban óhajtom tevékenységünket a mélyen tisztelt közgyülléssel ismertetni.

Egyesületünk két főcélt kell szolgáljon városunk ipartársadalmi életében, t. i. a hazafias közérzület, egymás iránti szeretet ápolását, a közmüvelődés elősegitését, a nemes társadalmi érzés és élet fejlesztését egyrészt; másrészt pedig a jótékonyság gyarapodását az iparos tanuló idejétől kezdve koporsójáig, azokkal szemben, kik arra ér-

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

demet szereztek avagy a sors csapásai folytán rá utalva vannak.

Igaz, hogy 44 év előtt, egyletünk megalakulásakor ezeken kivül más célok is serkentették elődeinket az egyesülésre. Akkor, a régi céhrendszer haldoklása idején szükségét érezték valamely olyan intézménynek, a mely az addig családias jelleggel biró és működő céhek tagjait egy közös otthonba egybevonja, a céhek megszünte után. A hol a céh kötelékben iparáganként önkormányzati statutumokkal biztositott iparvédelmi tevékenységet az uj rendszer közepette is, a mennyire lehet, továbbra is fenntarthassák és védelmezhessék.

És valóban, a multra visszatekintve, egyletünk életének első 15 évében az egyleti tevékenység az ezen célok elérésére irányult. De változtak az idők.

Megszületett a rég óhajtott 1872 évi ipartörvény, mely az egyes iparosokat csoportokra, ugynevezett ipartársulatok alakitására utalta, adván nekik a régi céhrendszer önkormányzati jogaiból egy-egy morzsát is. Tiz évre rá megszületett a hires 1884. évi XVII. tck, vagyis az uj ipartörvény, mely ismét egy kalap alá helyezte az ipari közigazgatás révén az összes iparágakat Ez a törvény adott az ipartestületnek minden önkormányzati jogot, csak azt a hatáskört, a melynek birtokában a régi céhek évszázadokon fenntartották, teljesitették, gyarapitották, virágzóvá tették a tisztességes becsületes magyar kézmüipart, ezt a jogot, ezt a hatáskört nem adta meg az uj ipartörvény. sőt a mi e tekintetben adatik, megvolt, azt is elkonfiskálta.

Nagyon természetes, hogy a helytelen alapokon nyugvó törvény — sokszor még helytelenebb végrehajtása folytán, az annak épitése alatt létesült intézmények sem felelnek meg feladatuknak, céljuknak. És hogy e tekintetben nem kivétel a mi ipartestületünk sem, azt szomoruan tapasztaltuk a közelmult években. Láttuk azt — és látjuk folyton — hogy a hibás alapon megkonstruált törvényeknek tul tágkörü kereteit sem respektáló végrehajtása révén fölburjánzott ipari szabadosságot ma már meggátolni, vagy természetes medrébe terelni alig is lehetséges. Ehez járul még, hogy lelketlen izgatók szitják és élesitik azt a tüzet, a mely az emlitett okoknál fogva anyagilag csak tengődő tömeg közötti elégedetlenségben nyilvánul. Városunk iparossága közt is pár év óta dul a pártoskodás, a mely hál Isten talán már szünőben van.

Mint boldog emlékü elődeink, igyekeztem én is a viszálykodások ütköző szirtjeitől egyletünk hajóját távol tartani és odahatni, hogy egyletünk legyen és maradjon továbbra is az a sziget, melynek földjében a torzsalkodás és viszálykodás magva ki nem kelhet.

Minthogy pedig ezen törekvésemben az egylet választmánya, tisztikara, valamint az igen tisztelt tagtársak is hiven és őszintén támogattak, fogadják ezért valamint csekélységem és a választmányba helyezett bizalomért őszinte köszönetemet.

Csupán arra kérem az igen tisztelt tagtársakat, hogy egyletünk és annak intézményei iránti buzgalmukat, szeretetüket fokozottabb mértékben tartsák meg és ápolják továbbra is. Személyem iránti bizalmat csak addig kérek, a meddig azt valóban ki is tudom érdemelni.

Egyletünkre Isten áldását kérve, a mai napra egybehivott évi közgyülésünket megnyitom!

Hevesi József beszédét zajos helyeslés kisérte annak egész folyamán s az éljenzés valóságos tüzzel tört ki, a midőn azt befejezte a szónok.

Ekkor Balázs K. József titkár olvasta fel az egylet választmányának a tavalyi évről szóló beszámolóját, mely a mult esztendő történetét a lehető legnagyobb gonddal, a legfigyelmesebb részletezéssel ismertette. E helyütt csak a következőket jegyezzük föl a jelentés adataiból:

Az egyletnek tavaly 257 tagja volt. E szám 57-tel növekedett 1903-ban s igy máig 314 taggal dicsekszik a névsor. Az olvasóterembe 25, vegyes, szépirodalmi,- szak,- politikai- és társadalmi lap jár. A menház-egylet tiszta vagyona volt 1903. december 31-én 114405 korona és 65 fillér. Magának az iparos egyletnek ugyanakkor 101372 korona és 54 fillér, mig a könyvtáralapnak készpénzben 251 korona 63 fillérnyi vagyona volt.

A jelentés végén a titkár még az egylet halottjairól emlékezett meg kegyeletes szavakban, mire e közgyülés egyhangulag tudomásul vette a beszámolót, majd az üresen álló gazdai székre Dali M. Józsefet, jegyzőül pedig Hantz Pált választották meg.

A közgyülés az elnökség éltetése után véget ért.

Anarkista tervek a német császár ellen.

Egy készülő összeesküvés.

— Saját tudósitónktól. —

Kolozsvár, április 4.

A »tett propagandájának« sötétben ólálkodó és folyton dolgozó hősei megint hirt adnak magukról. Ugynevezett »nagy tettet« már régóta nem követtek el s idején valónak találták, hogy kilépjenek sötét odukból s hajtóvadászatra induljanak. Az éjnek és tüznek szörnyetegjei, a kinek főfészke Amerika, most a német császárt és a pápát jelölték ki áldozatul és a jelek arra mutatnak, hogy csakugyan készülőben van valami és jó lesz, ha a hatóságok résen lesznek.

Az első hir, mint néhány nap előtt megirtuk, arról szólt, hogy a pápa élete ellen terveznek merényletet a gonosztevők. Ma már kibővül a hiradás azzal, hogy alighanem a német császárt is kiszemelték. Egy Rómából érkezett távirat szerint a pápa és a német császár ellen tervezett anarkista-összeesküvésről az amerikai Egyesültállamok kormánya értesitette az olasz kormányt. Az amerikai távirat megjelölte azt a hajót is, amelyen a napokban merénylet végrehajtására kiszemelt anarkisták Génuába fognak érkezni. Az olasz kormány elfogatóparancsot adott ki Petti Arthur velencei anarkista ellen is, a ki állitólag szintén részes a német cs szár ellen tervezett anarkista-összeesküvésben.

Berlinben azonban tulzottaknak tartják a hireket. A „Berl. Tgbl.“ szerint az amerikai kormány csak arról értesitette bizalmasan az olasz kormányt, hogy az amerikai rendőrség tudomást sverzett két veszedelmes olasz anarkista elutazásáról s azóta az olasz rendőrségek kettőzött éberséggel vigyáznak a genuai kikötőbe érkező hajókra.

Akárhogy áll a dolog, lehetetlennek mondani a merénylettervet igen nagy könyelmüsége volna a hatóságoknak. Való igaz, hogy sohasem azok az anarkisták követik el a szörnytetteket, a kiket a hatóságok gyanusitanak. A hányszor még hire kelt, hogy egyik, vagy másik anarkista utra kelt, hogy valamely államfővel leszámoljon, még mindig vagy meghiusult a terv, vagy egyáltalában nem is volt az illetőknek ilyen tervük. A legfélelmesebb anarkisták, a kik csakugyan végrehajtották a merényleteket hirtelen merültek föl a homályból Vaillant, Henry, Czolgosz, Caserio, Bresci, Lucheni mind a sötétségben maradtak, mielőtt szörnytetteiket végrehajtották. Soha, semmiféle hatóság nem tudott arról, hogy ezek a legveszedelmesebb gonosztevők utra keltek és megkezdték vándorlásukat a bün felé. Sem rendőrség, sem detektivhad nem tudott arról, hogy terveznek valamit s hogy egy világra szóló tragédiát készitenek elő.

Ellenben nagyon valószinü, hogy az anarkistán maguk terjesztik a készülő merényletekről szóló hireket. Ők maguk irogatják talán a leveleket a rendőrségeknek, meg is jelölvén a kiszemelt áldozatokat. nyilván azért teszik ezt, hogy a rendőrségek figyelmét igazi terveikről eltereljék. Lehetséges, hogy egészen más tetületet szemeltek ki jövendő tetteikre és azt akarják, hogy a kettőzött őrök csak hadd őrizzék a megjelölt uralkodókat. Azalatt csöndben orozva járnak és alkalmas pillanatot, amikor rávethetik magukat áldozataikra.

Lehetséges, hogy most is ugy van és azok az emberek, akiket a génuai kikötőben várnak nem is anarkisták, hanem csak olyanok, akiket az anarkisták maguk denunciálták. Az olyan taktika nagyon is megfelel e gonosztevőknek, akiknek a gyilkolás a legfőbb szenvedélyük és bombával, késsel, pisztolylyal járnak kelnek a világon és örökös nyugtalanságba ejtik az emberiséget.

Barcelonából táviratozzák: A rendőrség Portouban egy San Roman nevü egyént tartóztatott le, akit azzal gyanusitanak, hogy anarkista propagandát üz. San Roman csak rövid idő előtt jött Argentiniából. A gyanus külföldieket szigoruan szemmel tartják.

„UJSÁG“

Kolozsvár, április 5.

A parlamenti béke jegyében, nyugodt munkásághoz fogott a nemzeti képviselet testülete. A kérlelhetellen, elszánt harc ideje lejárt, hogy felváltsa azt a hasznos, békés munkásság. A nagy nemzeti harcból mi is kivettük a részünket. Ott állottunk a csatasorban és elszántan hangoztattuk a nemzet követeléseit. S most, hogy a szenvedélyek nyomán fakadt eredmények gyümölcsöztetéséről van szó: mi továbbra is munkába fogunk, hogy a nagy nemzeti küzdelem eredményei haszonhajtók legyenek a nemzetre.

Ehhez kérjük a nagyközönség támogatását: mert az adhatja csak meg nekünk az erőt a további küzdelemhez. Mert ha béke van is fenn a parlamentben a magyar sorsa mindig és örökké a küzdés. Mi pedig az elől ki nem térünk, sőt részt kérünk abból is.

De nemcsak az országos kérdésekért, hanem Erdély speciális érdekeiért is küzdünk. E lap hasábjain támogatást nyer minden igaz ügy és szigoru birálatot minden: mi a köz érdeke ellen van.

Az uj negyedév közeledtével kérjük olvasóink segitségét és támogatását.

Mi ezzel szemben továbbra is erős nemzeti érzéssel, igaz hazafisággal és becsületességgel szolgáljuk a haza érdekeit.

Hazafias tisztelettel:

„Az Ujság“

szerkesztősége és kiadóhivatala.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Félévre..... 12 kor.
Negyedévre..... 6 kor.
Egy hóra..... 2 kor.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, április 5.

— Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy az előfizetés megujitása iránt lehetőleg gyorsan intézkedjenek, hogy a lap küldése fönnakadást ne szenvedjen.

— (**Tisztujitás az orth. izr. hitközségnél.**) Tegnap délután folyt le a kolozsvári orth. izr. hitközség tisztujitó közgyülése az izr. templom kis termében, rendkivül nagy érdeklődés mellett. A tisztujitást megelőzőleg kalandos hirek keringtek a választási kampany előreláthető izgalmas voltáról, melyre az adott alkalmat, hogy a régi korrumpált rendszer hivei vissza akarták állitani a „husos fazék“ boldog korszakát és — hir szerint — ha kell, erőszakkal is. Hirsch Ödön választási elnök erről értesülve, intézkedett megfelelő rendőrökről, de tapintatosan csak Szőke Bálint rendőrbiztost kérette a választás szinhelyére, mig a rendőrök a kerületi kapitányságnál várakoztak szükség esetére. Közben azonban az «ellenzék» látva a jelölő listát, mely a hitközség szine-javából volt összeállitva és mely feltétlenül dicsekedhetett a többség bizalmával: leszerelt és a passziv rezisztencia már nem szokatlan álláspontjára helyezkedett. Igy azután biztositva volt a választás nyugodt lefolyása, mely különben Hirsch Ödön választási elnök lendületes és szivhez szóló megnyitó beszéde után emelkedett hangulatban folyt le. Ennek a beszédnek hatása alatt közfelkiáltással lettek megválasztva a főbb tisztviselők és pedig: Gyalui dr. Bernát Albert: elnök, Hirsch Adolf: alelnök, Tischler Mór: iskolaszéki elnök, Goldstein Lipót: templomi gondnok, Pollák Salamon: templomi algondnok, Léber Hermán: pénztárnok, Löbli Mihály: ellenőr és Peller Adolf: gazda. Azután titkos szavazás utján szótöbbséggel megválasztották rendes tanácsnokoknak a következőket: Adler Sámuel, Boskovics József, Blumenfeld Simon, Haubsshmann Mór, ifj. Hirsch Adolf, Kollár Miksa, Schwarzberger Hermann, Wertheimer Vilmos, Rosenfeld Mihály, Brunner Elek és Kepess Samu hitközségi tagokat és tizenegy póttanácskozót.

A választást a jelenlevők lelkes éljenzéssel fogadták annál is inkább, mert a választást megelőzőleg a költségvetés felolvasása siralmas képét nyujtotta a régi rezsimnek, melyet a most megválasztott elnöknek eddigi, közel másfélévi áldásos és buzgó működése sem birta még kellőleg szanálni. A választást befejezőleg gyalui Bernáth Albert dr., az ujonnan megválasztott elnök keresetlen és nagy hatást keltett szavakban felajánlotta a maga és tiszttársai nevében a békejobbot a kisebbségnek a hitközség érdekében. Zajos éljenzés fogadta az elnök magvas beszédét, majd Hirsch Ödön a választást berekesztve, találóan hangsulyozta, hogy ennek a választásnak, mely a béke jegyében született meg, csak áldás lehet a gyümölcse. Mire Hübschmann Mór inditványára Hirsch választási elnöknek tapintatos és páratlan elnökösködéseért a közgyülés egyhangu lelkesedéssel és szünni nem akaró éljenzéssel jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

— (**Az iparos egylet házi estélye.**) Az iparos egylet tegnap este tartotta ez évben utolsó házi estélyét, melyen Kolozsvár iparosainak szine-java szép számmal jelent meg. A házi estély a legfesztelenebb hangulatban a reggeli órákig tartott és dicséretére vált a rendezőségnek.

— (**Kolozs képviselője meghalt.**) A kolozsi kerület országgyülési képviselője, Bónis István, e hó 3-ikán hosszu szenvedés után Sebtéren meghalt.

— (**Kimutatás.**) Kolozsvár szab. kir. város monostori kerületében épitendő ev. ref. templom és iskola épitési költségeire még a következők adakoztak:

Baczó Mózes ivén: szászvárosi ev. ref. pap Pogány Árpád 2 kor., Deák Zsigmond 1 k., Mezoki István 1 k., Kocsis József 40 f., Benke Ede 1 kor., Tokaji Aladár 2 kor., Tankó Béla 1 kor.. Szabó N. 1 k., özv. Bede Dénesné 1 kor., Baczó János 1 k., Brezina N. 1 k., Deák Gerő 1 kor.. Szigethi József 1 k., Alvinczi József 1 kor., Zorich Jánosné 1 kor., Ronyainé 30 fil., Pál Bálint 40 f., Zalányi László 1 k., dr. Tóth Sándor 1 k.. Bocz Géza 1 kor,. Bocz Samuné 1 kor., Megyaszai István 80 f., Baczó Mózes 1 k., Baczó Mózesné 1 k., szászvárosi ev. ref. egyház 6 k. 10 fillér. Együtt 30 korona — Biró Lajos ivén: Veszter Sámuelné 2 kor., Schéfer Andrásné 3 k., Debreczeni Sándorné 2 kor.. özv. Erdődi Sándorné 2 kor., Kalmár Franciska 1 kor., Virághati Béláné 1 kor., László Arpádné 50 f., Sándor Gyula 1 k., Sándor János 1 k., özv. Hajdu Jánosné 2 k., Domján Péter 1 kor., Daly M. János 2 kor,. Sipos Samuné 3 k., P. B. 2 kor., Zorger Sándorné 1 kor., Biró Mihály örökösei 40 kor. Együtt 64 k. 50 fillér. — Incze Gerő egyh fögondnok ivén: Szántó Károly Obrázsa 4 k., dr, Kirschner Sándor Dés 2 k, Rácz Béláné Kékes 2 k., Karácsony Sándor Kékes 10 k., dr. Darkó Józsefné Felvincz 1 k., dr. Darkó József Felvincz 1 k., özv. Darkó Károly Obrázsa 2 k. 50 fillér, Incze Gerőné 10 k., Incze Gerő 20 k. Együtt 52 korona 50 fillér.

A felsorolt nemes adakozóknak az egyházközség e helyen is — midőn szives adományaikat nyilvánosan nyugtázza — hálás köszönetet mond és további szives adakozásra kéri fel a mélyen tisztelt nagyközönséget. Az adományok Tömösváry Miklós városi főpénztáros urhoz, Mátyás király-tér 1. sz. küldendők. Az egyházközség presbyteriuma.

— (**Végrehajtás egy község ellen.**) Aradvármegye egyik nagyközségének: Kisjenőnek a lakosságát szenzációs ügy foglalkoztatja. Ugyanis dr. Lázár Zoárd ügyvéd, egy, a község ellen folytatott perből kifolyólag tegnap végrehajtást vezetett a község ellen, a mely alkalommal a község ménese s három bikája zár alá került. A pénztárt is megvizsgálták s bár ennek az álladéka nagyon kevés volt, de ezt is lefoglalták. A végrehajtás megtörténte körül felelősség terheli Nemete János községi birót, kit dr. Lázár ügyvéd már jó eleve figyelmeztetett, hogy a község kötelezettségének minél előbb tegyen eleget, de a figyelmeztetés nem használt, mert a biró már 1902 óta huzta-halasztotta a fizetési ügy rendezését. A dolog a szolgabiróságnak is tudomására jutott, amely meginditotta az eljárást. A lakosság hangulata nagyon elkeseredett a biró ellen, kit a mulasztásért felelősségre fognak vonni.

— (**Bánffy uj választásokat sürget.**) Bánffy Dezső báró hosszu cikket irt a »Magyar Közélet« husvéti számába, melyben a politikai helyzettel foglalkozik. Az »Uj párt« vezére nem bizik a parlamenti béke tartósságában s addig nem tartja lehetségesnek a komoly munkát, a mig a képviselőházat fel nem oszlatják. A kik mostan az országházában ülnek, azok — Bánffy Dezső báró szerint — nem azokat az elveket képviselik, a melyek alapján a mandátumokhoz jutottak. — A függetlenségi párt a nemzeti jogokért való harcot vállalta magára, de békétt kötött, anélkül, hogy eredményeket tudott volna elérni. A volt nemzeti párt feladata az volt, hogy egyesüljön a liberális szabadelvüekkel. Apponyi és hivei pedig faképnél hagyták a hatalmat. A legtöbb kormánypárti képviselő meg kötelező igéretet tett, hogy az önálló vámterület érdekében sorompóba lép, de az események az ellenkezőt igazolják. Ennek a parlamentnek — jajdult fel a március 15-iki ünnep elsikkasztója — pusztulni kell, hogy megujhodása lehesseu a politikai közéletnek. Szóval: Bánffy mandátumért epedez s már nem győzi kivárni az alkotmányos küzdelem zászlóbontásának napját.

NEMZETI SZINHAZ.

Kolozsvár, kedden, ápr. 5-én:

Hoffmann meséi.

Kezdete 7-kor, vége fél 10 kor.

Holnap, szerdán, április 6-án:

SZEGÉNY JONATHAN.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Kedden: Tibor Lóri és Kalmár József föllépésével: Hoffmann meséi. (b. 174. sz.)
Szerdán: Szegény Jónathán. (b. 175. sz.)
Csütörtökön: Először: Sursum Corda. (b. szünet XI. páratlan sz.)
Pénteken: Sursum Corda (b. 176. sz.)
Szombaton: Uj betanulással: Caulisset ur. (b. 177. sz.)
Vasárnap délután: Betyár Kendője.
„ este: Sherry, (b. 178. sz.)

* **Falu rossza.** Vasárnap este teljesen megtelt a szinház nézőtere, mert a városban hire terjedt, hogy tüntetések lesznek a szinházban Szentgyörgyi István mellett. A közönség az egész est folyamán meleg és szivélyes módon ünnepelte a nagy művészt, akit szinte könnyezésig meghatott a közönség szeretetének megnyilvánulása. Az előadásnak különben még érdekességet szolgáltatott két uj tag bemutatkozása és két régebbi tagnak a szinpadtól — betegség miatt való — hosszabb távolléte után történt fellépte. Székely az uj baritonista, aki Göndör Sándor szerepében mutatkozott be, már első fellépésével teljesen megnyerte a közönség rokonszenvét. Szép hangja, érzésteljes játéka, megnyerő külseje, intelligenciája, mind oly kellékek, melyekkel még nagyon szép sikereket fog a kolozsvári szinpadon elérni. A másik uj tag Nagy Imre, a kisebb komikus szerepekben megállja helyét. Finum Rózsit — Károlyi Leona játszotta, de ez a szerep sehogy sem felel meg egyéniségének. Dalait különben lelkesen tapsolta a közönség. Étsy Emilia — Feledi Boris szerepében lépett fel hosszabb betegsége után először és megkapó szinekkel ékesitette fel ezt a különben szép és kedves szerepet és szivhez szóló hangokat használt alakitásában.

* **Drótos tót.** Három uj szereplő kedvéért vették elő tegnap Lehár Ferenc e már untig lejátszatott operettjét. Egyik Székely Gyula az uj baritonista, a másik Harkányi Gizella s a harmadik Nagy Imre, az uj komikus. Székely Gyulára Milós káplár szerepe jutott, ebből azonban a tulajdonképpeni szerepet, egy gyönyörü dalt, az egész darabnak egyik legértékesebb részét kihagyták s igy a mindenesetre szép hangu szinész tegnapi fölléptéről nincs is mit mondanunk. Kevés szó eshet Harkányi Gizella tegnapi játékához is, bár korábbi szerepeihez képest ezt már láthatólag több kedvvel és elevenséggel játszotta el. Gyönge volt a tót Zsuzska szerepében Károlyi Leona. Hangjának kellemetlen éle, játékának és beszédének szintelensége: nem hozhatnak sikert részére. A bádogost Nagy Imre mutatta be ezuttal. Humora meg-megcsillant tegnap is, de sokszor szinte kellemetlenné vált az a tulságosan kiabáló beszédmodor, a mit talán a szinház idegen volta okoz egyelőre nála. Dezséri káplárját sokat kacagták, Mátraiva pedig ismét rekedten játszatták el a sok énekszámmal egybekötött szerepet. Egyébiránt, különösen az előadás első felvonása a teljes gondatlanságnak bélyegét viselte magán és belesülés-belesülést, gikszer-gikszert követett. A karzat most is rakoncátlankodott s a földszint és a páholyok közönsége ujból bosszankodott, türelmetlenkedett és lesve leste az egyhangu, unott előadás befejezését. **(b.)**

Táviratok

A király Abbáziában.

Budapest, április 4.

Bécsből táviratozzák: Ő felsége ma délután hat órakor a svéd király látogatására Abbáziába utazott.

Az érsekujvári rendőri sztrájk.

Budapest, április 4.

Érsekujvárról táviratozzák: Az érsekujvári rendőrkapitány az összes sztrájkoló rendőröket elbocsátotta a szolgálatból s helyettük a vidékről alkalmazott rendőröket.

Vérengzés az öntözés miatt.

Budapest, april. 4.

Kőbányán az uton együtt ment Molecz Vince napszámos és Vajta Jakab gyári munkás, kinek öntözési modorát az előbbi nyers modorban elitélte. Erre erős szóváltás és ebből a verekedés támadt. A verekedés közben mindketten késeiket rántották elő s egymáson sulyos sebeket ejtettek oly annyira, hogy a mentők a kórházba szállitották őket.

Szétmarcangolt betörő.

Budapest, april. 4.

Orosvár községében hirhedt család a Hanga Tamás familiája, melynek minden tagja több-kevesebb időt börtönben töltött. Az öreg Hanga az elmult szombat éjjelre egy vagyonos gazdához nagyobb betörést tervezett, melyre elvitte 14 éves unokáját is.

Ennek az lett volna a feladata, hogy a keritésen át az udvarra jutva a lakóház ablakát benyomja, azon a szobába bejutva az ajtókat felnyissa s a rablókat a szobába engedje. A fiatal Hangát át is segitették a ház keritésén, de az udvarban a szabadon levő három komondor megtámadta. A gyermek rémesen orditott, mire apja is keresztülmászott a keritésen, de fián nem segithetett, mert a kutyák a szószoros értelmében szétmarcangolták. A kutyák ugatására és a fiu rémes sikoltására a háziak is megébredtek. A rablók kereket oldottak ugyan, de a csendőrségnek még is sikerült az öreg Hangát elfogni.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Ácsmesterek. Az ügyet vizsgálat tárgyává tesszük és legközelebb foglalkozunk vele, addig kérjük türelmüket.

Felelős szerkesztő

HERCZEG JENŐ.

Laptulajdonos:

GOMBOS FERENCZ

NYILTTÉR.

Tudomásul!

Szives tudomására hozzuk a n. é. közönségnek, hogy a téli idényre egy alkalmi bevásárlás folytán a **Deák Ferencz-utcza 40. sz. alatt levő nagy posztó- és gyapjuszövetáru raktárunkat**, nagyobb mennyiségü

maradék-szövetekkel

bővitettük ki, melyek a legfinomabb magyar, angol és skót gyártmányu kelmék: teljes **öltözék-, felöltő-**, ulster- és télikabátoknak nagyon czélszerüek és olcsóságuknál fogva igen alkalmasak. Továbbá a legfinomabb **fekete kelmék báli és szalon** öltözékeknek, a legujabb divatu szövetek, **korcsolyázó öltözékeknek** és **kostümöknek** nagy választékban.

Nagy választék szörmeárukban.

A nagyérdemü közönség szives pártfogásáért esedezik

Moskovits B.
örökösei.

2912 65—80 **Zauderer**
üzletvezető.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhirré teszi alólirt igazgatóság, hogy a **Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank** zálogosztályánál elzálogositott s

1904. évi január hó végéig

lejárt és még ki nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyilt árverésen el fognak adatni és pedig:

az I. osztályu tárgyak, ugymint: **ruhanemüek, házieszközök, áruk stb** árverése lesz **folyó évi április hó 11-ikén.**

A II. osztályu tárgyak, ugymint: **arany-, ezüstnemük, ékszerek stb.** árverése lesz **folyó évi április hó 18-án.**

Az árverések az intézet helyiségében mindig **délután 3 órakor kezdődnek.**

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogositva az eladásra kitett tárgyat az árverés kezdete előtt még kiváltani, a már eladott tárgyakból a bejött többlet őt illeti.

A vevő tartozik a vételárt rögtön iefizetni és a tárgyat elvitetni.

Kolozsvárt, 1904. márczius 11.

Takarékpénztár és Hitelbank igazgatósága.

3087 16—*

Tégla-eladás!

1. Reményik K. ur kajántóvölgyi gőztégla és cserépgyárból

cserép-, gép- és kézitégla.

2. Friedman A. és T. urak nádastéri téglagyárból

kézi-tégla.

3. Rákóczi hegy gőztéglagyári készitményü és most frissen (kitünően) kiégetett

gép-tégla

a legkisebb, a legnagyobb mennyiségig azonnali szállitásra

irodánkba Honvéd-utca 3. (Telefon 430) megrendelhető.

GRÜNFELD H. JÓZSEF ÉS FIA

fakereskedő és butorgyáros.

Aszfalt és elszigetelő lemez, a még a készlet tart, olcsón elárusittatik.

3128 13—16

A kisbirtokosok által

sajátkezüleg, a legnagyobb gonddal, angolnyelves és rafinás eljárással készitett, kitünő minőségü, vagyonilag szavatolt fajtiszta, I-sőrendü, miniszteri szokványrendeletnek minden tekintetben megfelelő

szőlőlugasnak is kiválóan alkalmas

csemege és borfaju szőlőoltások a tapasztalatok során **fajtisztának, a legjobbaknak és legmegbizhatóbbaknak bizonyultak!** — Minden nagyhangon hirdető, gyárilag fülleszett, reclamirozott, elohajtásos oltást messze felülmulnak! — Chasselás, muskotály és más legkiválóbb csemegefajokból összeválogatott

I-sőrendü lugas-gyüjtemény ára:

(melyeknek megeredéseért és jóságáért felelősség vállaltatik)

1. Kis összeállitás 15 drb. ..... 5 kor.
2. Nagy összeállitás 30 drb. ..... 10 kor.

a) Borfajok:	b) Csemegefajok:
Amerikai ripária portális alanyon oltott gyökeres, fas és zöld oltványok ára tavaszi szállitásra:	Árak tavaszi szállitásra értendők:
Ezer drb..... 200 k.	Ezer drb..... 220—240 k.
Száz drb..... 22 k.	Száz drb..... 25— 30 k.
Tiz drb..... 2 k 50f.	Tiz drb. .... 3— 5 k.

Hazai szőlőfajok! Filloxeramentes!

3002 73—* **Szőlőkirály. (Delaváre.)**

A kötött talajon egyedül használható olyan rendkivül korai directtermő, melynek 25—26%-os czukor és szokatlanul nagy szesztartalmu bora igen jó, hasonló a szomorodni másláshoz és a madérához. Silányabb kerti vagy homoki borok feljavitására. Gyengébb évbeli termések házasitására nem lehet eléggé ajánlani. A delaváre franczia szigetről 17 évvel ezelőtt közvetlenül az érmellékre portált ezen perenosporának ellentálló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb és legerősebb bort s méltán nevezhetjük a **borok királyának. A jövő szőlőszet kincse.** Mindenütt megterem, ugy a homokon, mint a kötött agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajokban. Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól megforradott, rendkivül (tartós szivós zöldhajtása 1—20 hideget is kibiró) korán érő csemegefaj, felhozott előnyeinél fogva **megérdemli hogy** kertjeinkben, barázdákon, keritések és házaink fala mellett s minden egyébre nem használható helyeken mint

szőlő-lugas tenyésztessék!

100 darabból álló lugas-gyüjtemény csomagolva és postán feladva csak 10 korona.

Borkirály! Mintabor 2 korona. (Delaváre!)

Ripária portális telepek! • Nagymennyiségü ripária eladás!

Tisztán kezelt valódi érmelléki fajborok!

Palaczkokban, ugy mint hordókban, kicsinyben és nagyban a legjutányosabban beszerezhető s kivánatra válaszbélyeg ellenében bővebb felvilágositást, vagy 1 korona utánvétel mellett **mintabort küld:**

Az Érmelléki Szőlőszeti és Borászati Szakközlöny mint Országos Hirdetési Kalauz

SZÉKELYHID (BIHARMEGYE).

Fényképészek és Amateurök figyelmébe!

Eredeti gyári árak!

Telefonszám: 185.

Schuster Emil

Norinbergi, diszmü, játék, sport, vadászati és fényképészeti kellékek áruháza **Kolozsvárt, Mátyás király-tér.** (Gróf Rhédey-palota.)

E. Schassera hirneves gyárosa „Minerva“ fénygérzékeny lemezeinek egyedüli raktára.

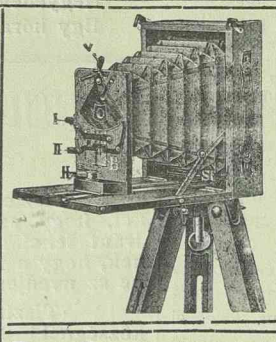

Állványos, kézi és zseb fényképező gépek!

Minden méretü:

Nagyitó készülékek! Lencsék (objectivek) és pillanatzárak!

Fényérzékeny üveglemezek: Lumier, Germania, Agfa, Hellios, Ideal, Ringler, Schleisner, E. Schaterra.

Kodak és Agfa görfilmek.

„AGFA“ kifejlesztő, rögzitő és sziné ző vegyszerek, oldatok.

Fényérzékeny másolópapirok: Dr. Kurz Celloidin papir, Dr. Leiner „ „, Velox, Leuta, Germania, NPA, Riposbronz és Electro (Bromezüst papirok), Celloidin és Bromezüst levelező lapok, Dr. Leiner Cell. papir ivekben

Fényképészeti lámpák, másoló keretek, üveg és porczellán fürösztő tálak, Cartonok, Passepartouk és Albumok stb.

Ugyszintén a fényképezéshez szükséges — itt fel nem sorolható — kellékek dus választékban.

Állandó raktára eredeti gyári árak mellett:

az Amerikai-Német Grammophon-társ.

hangosan beszélő, szavaló, éneklő és zenélő Grammophon-gépeinek és Grammophon-lemezeinek.

Ugyszintén a valódi EDISON PHONOGRAPHOK, bejátszott eredeti és üreshengerek, valamint a legujabb EDISON törhetetlen Celluloid hengerekből.

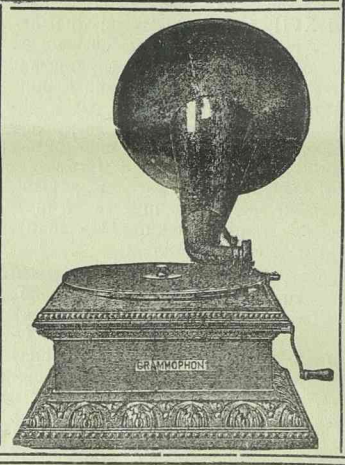

Valódi angol és franczia illatszerek!

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan!

2999 74—360

HOGY EGÉSZSÉGÜNKET ÓVJUK, IGYUNK

HIRDETÉSEK

a legolcsóbb árban felvétetnek e lap kiadóhivatalában

Egyetem-utcza 7. (Lyceum-nyomda.)

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Államadósság, közkölcsön.		Mai záró árfolyam Pénz		Áru	
Magyar aranyjáradék	—4%	118	30	118	50
„ kor. járadék	3½ „	89	25	89	75
„ kor. járadék	—4 „	97	90	98	30
1876. kel. vasuti áll. köl.	4½ „	82	50	—	—
1889. áll. vas. ar. kölcs.	4½ „	208	50	—	—
„ „ „ ez kölcs.	4½ „	201	50	—	—
Áll. köl. vaskapucélj. kr.	– 3 „	98	15	83	50
1870. nyeremény kölcs.	100 frt	98	50	215	—
Magy. regále-kárt. kötv.	4½%	166	—	—	—
Horv.-Szlav. kárt.-kötv.	4 „	101	-	103	—
M. földtehermnnt. kötv.	4 „	99	15	99	15
Horv.-Szlav. » »	4— „	99	90	99	50
Tiszai és szeg. nyer. köl.	4 „	99	90	169	50
Horv.-Sz. jelz. föld. kötv.	5 „	119	30	102	—
Egyes osztr. jár. papir.	4— „	99	25	100	50
» » » ezüst.	4— „	180	—	100	50
Osztr. aranyjáradék	4 „	119	30	119	80
» koronajáradék	4 „	99	25	99	75
» áll. sorsj. 1854.	3— „	180	-	190	—
» » 1860-ból 500 frt	4 „	151	50	158	50
» » 1860-ból 100 frt	4 „	181	—	184	—
» » 1864-ből 100 frt	—	258	—	263	—
» » 1864-ből 150 frt	—	258	—	263	—
Budapest főv. kölcs.	4²/₁₁%	—	—	95	—
Bdpest székes főv. kölcs.	4%	100	25	98	—
Temes-Béga v. szab. köl.	4 „	97	25	99	—
Záloglevelek, elsőbbségek.					
Belv. tkp. r. t. kor. ért.	4½%	101	—	102	—
Egyesült főv. tkptár	4½ „	100	25	101	25
» korona ért.	—4 „	98	25	99	25
Kisbirt.-orsz. földh.-int. 34 év	5 „	103	—	104	—
» 50½ évre kor. ért.	5 „	103	—	104	—
» 50½ évre — —	4½ „	101	—	102	—
M. agr. és jb. szőlőkötv.	4 „	96	75	97	75
» » járadékjegy	4⅕ „	101	—	102	—
» » záloglev. k.	4½ „	100	75	101	75
M. földhitel oszt. ért.	4½ „	—	—	—	-
» » » » 41 é.	4 „	99	—	100	-
» » kor. é. 50 évre	4 „	98	25	99	25
» » kor. é. 63 évre	4½ „	89	60	90	60
» » szab. és talajjav.	4 „	98	—	99	—
Magy. jelzálog-hitelbank	4½ „	100	25	101	20
„ ugyanaz 50 évre	4½ „	100	25	101	25
„ „ — —	4 „	98	25	98	75
„ 50 évre kor. é.	4 „	98	35	98	75
M. orsz. közp. t.-p.	4½ „	100	50	101	75
M. t.-p k. jelz. bankja	4½ „	101	—	102	-
» « közs. kötv.	4 » „	101	—	102	—
» » » »	4 „	98	50	99	50
Pesti haz. tp. közs. k.	4½ „	100	25	101	25
» » » » kor. é.	4 „	98	—	99	—
Pesti m. keresk. bank	4½ „	100	25	101	25
» » » » kor. é.	4 „	98	25	99	25
» közs. k. viszf 110 frt	4 „	107	—	108	—
» » » » 105 k.	4 „	99	50	108	50
Adria tengerh. r. t.	4½ „	100	—	101	—
Bpest-közuti v. t.	4 „	90	—	100	-
Bpest villamos v. vasut	4 „	97	50	98	50
Bpest-pécsi vasut	4 „	96	50	97	50
Kassa-oderb. 1889. ez.	4 „	99	—	100	-
» » 1889. ar.	4 „	118	—	119	—

Bankok részvényei.		Mai záró árfolyam Pénz		Áru	
Angol-Osztrák bank	5%	279	—	281	—
Budapesti bankegyesület	5 „	103	—	106	—
Első magyar iparbank	5 „	330	—	335	—
Fiumei hitelbank	5 „	139	—	142	—
Hazai bank részv.-társ.	5 „	210	—	212	-
Hermes m. ált. v.-ü r. t.	4 „	240	—	260	—
Horvát orsz. jelzálogbank	5 »	230	—	235	—
Magy. agrár- és jár.-b. rt.	—	450	—	460	—
Magy. általános hitelban	5 „	763	50	774	—
Magy. ipar- és keresk. bank	5 „	517	—	518	—
Magy. jelz.-hit.-bank l. kib.	5 „	552	—	553	—
Magyar kereskedelmi r.-t.	5 „	1670	—	1700	—
Magyar leszámitolóbank.	5 „	452	75	453	25
M.-tak.-p. közp. jelz. bankja	5 „	1070	—	1095	--
Osztrák hitelintézet	5 „	644	—	644	50
Osztrák-magyar bank	5 „	1612	—	1620	—
Pesti m. keresk. bank	5 „	2755	—	2765	—
Takarékpénztárak.					
Belvárosi tak.-pénzt. r.-t.	5%	225	—	227	—
Budapest III. kerületi		—	—	—	—
Budapest-Erzsébetvárosi		—	—	-	—
Bud. tp. és orsz. zálogk. rt.		409	—	414	—
Egyesült Bpest fővárosi		2300	—	2320	—
Magy. ált. tak.-pénzt rt.		550	—	558	—
Magyar orsz. központi		1570	—	1580	—
Pesti hazai első tak.-p.		20900	—	21000	—
Biztositó társaságok.					
Bécsi biztositó társulat	5%	435	—	445	—
Bécsi élet- és jár.-bizt. társ.	5 „	610	—	625	—
Első m. ált. bizt.-társ	—	8000	—	8100	—
Fonciére pesti bizt. int.	5%	230	—	240	—
Magy. jég- és viszontb. rt	5 „	218	—	323	—
»Nemzeti« baleset bizt. rt.	5 „	232	—	241	—
Pannonia viszontb. int.		2100	—	2200	—
Gőzmalmok.					
Konkordia malom		180	—	190	—
Első budapesti malom.		1230	—	1240	—
Erzsébet malom.		437	—	442	—
Luiza malom.		235	—	245	—
Pesti henger malom.		800	—	850	—
Molnárok és sütők malma.		390	—	400	—
Pesti Viktória malom.		505	—	510	—
Különféle vállalatok.					
Bp.-szt.-lőrinc téglagyár rt.		302	—	310	—
Egyes. tégla- és cement gy.	5%	50	—	51	—
Ész.-magyarorsz. kőszénb.	5 »	220	-	226	—
F.-m. orsz. bánya és kohómü	5 »	475	-	480	—
Kőbányai gőztéglagy. rt.		960	—	990	—
Kőszénb. és téglagy. rt.		458	—	455	—
Rákosi téglagyár		—	—	150	—
Magyar aszfalt részv.-t.	5%	100	—	105	—
Magy. ált. kőszénb. rt.		265	—	270	—
Magy. keramiai-gyár rt.	5 »	128	—	133	—
Salgó-tarjáni kőszénb.	5 »	536	—	538	—
Ujlaki tégla- és mészégető		306	--	310	—
Első m. gazd. gépgyár rt.	5 »	163	—	168	-
»Danubius« m. hajógy. rt.	5 »	160	—	170	—
Ganz és társa v.-ö. r.-t.		2934	—	3035	—

		Mai záró árfolyam Pénz		Áru	
Magy. vag. és gép. r.-t.		—	—	—	—
Nicholson gépgyár r.-t.		205	—	215	-
Rima-mur. S.-t. vasmü r.-t.	5%	478	75	479	75
Schlick-féle gépgyár		340	—	345	—
Athenaum		220	—	230	—
Franklin-társulat		485	—	495	-
»Pallas« irod. és ny. r.-t.		—	—	—	—
Pesti könyvnyomda r.-t.		2700	—	2800	—
Ált. vaggon-kölcsönző r.-t.	5%	680	—	700	—
Bihar-Szilágyi olajipar r. t.		280	—	290	—
Brassói cellulose gyár		301	—	328	
Budapesti ált. vil. r.-t.		325	—	312	-
Első magyar betüöntő r.-t.		300	—	215	—
Első magy. gyapjum. gy.		205	—	—	—
Első magy. rész.-serfőző		2400	—	2450	—
Első magy. sertéshiz. r.-t.		470	—	500	—
Első magy. szálloda r.-t.		515	—	525	—
Fiumei rizshántó és kem gyár		2625	--	2675	—
Gschwind féle szeszgyár		950	—	1000	-
»Hungária« mütrágya-gyár		215	—	22[illegible]	—
Kőbányai polg. serfőző r.-t.		285	—	290	—
M. cukoripar részv.-társaság		1600	—	1630	—
Magy. vasuti forgalmi rt.	5%	355	—	360	—
Magyar villámossági r.-t.	5 »	285	—	290	
Nemzetközi villámos társ.	5 »	545	—	550	
Nemzetk. wag.-kölcs. r.-t.	5 »	540	—	560	-
Adriai tenger haj. rt.	5 »	482	—	484	—
Budapesti közuti vaspálya		—	—	—	—
» » nov. közep.		587	—	588	--
» « és v. jegy		375	—	380	—
Bpesti vill. városi vasut	5%	320	50	321	50
Bpest-ujpest-rksp. vill. vasut		170	—	175	—
Déli vasut		52	—	53	—
Cs. és kir. dunagőzh. társ.	5%	850	-	860	—
Kassa-oderbergi vasut	4%	376	—	380	—
Magyar gácsországi vasut	5 »	400	--	401	—
Osztr. magy. allamv.	5 »	639	50	640	—
Sorsjegyek.					
Bazilika sorjegy		18	50	20	50
» osztr. felülbély.		21	—	23	
Bécsv. ny.-k 1874-b.		500	—	520	—
Budavári sorsj.		160	—	170	—
» osztr, felülbély.		168	—	175	—
»Jó szivc« egyes. sorsjegy.		9	75	1[illegible]	75
» osztr. felülbély.		9	75	10	75
Magy. vörös-kereszt		26	—	27	—
» » o. felülb.		28	75	30	75
Olasz vörös-kereszt		42		44	—
» » o. felülb.		45	—	47	
Osztr. vörös-kereszt.		54	—	56	—
Osztrák hitelintézet sorj.		465	—	475	—
Pálffy-sorsjegy		160	—	170	—
Pénznemek és váltók.					
Arany. magy. v. o. vert		11	35	11	43
Ném. b. bankj. (100 mrk.)		117	42	117	77
Franczia bj. (100 frank)		95	57	95	77
Olasz bankj. (100 líra)		95	15	95	45
Papirrubel darabonként		2	53	2	54
Váltók London, 10 font st.		240	42	240	42
» német bankp. 100. m.		117	42	117	67

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP

A FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS (KOSSUTH) PÁRT ERDÉLYRÉSZI NAPILAPJA.

Megjelenik minden nap reggel 6 órakor egy nagy iven

Tudósitásaival megelőzi a fővárosi lapokat.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Negyed évre ..... 6.—
Fél évre ..... 12.—
Egész évre ..... 24.—

Mutatványszámokat 8 napig ingyen küldünk.

UJSÁG KIADÓHIVATALA KOLOZSVÁRT EGYETEM-UTCZA 7.

Ujság Kiadóvállalat — **GOMBOS FERENCZ** Kolozsvár, Egyetem-utcza 7.

ELSŐRANGU

„Lyceum“-

Könyvnyomda

Gyorsan, izlésesen és legjutányosabb árban készit: **meghivókat, körleveleket, üzleti számlákat, heti és napilapokat, folyóiratokat, eljegyzési kártyákat** stb.

Az erdélyi részekben legjobb hirnévnek örvendő Lyceum-nyomdámat **négy gyorssajtóval** és a legmodernebb igényeknek megfelelő **betüanyaggal szereltem fel**, ugy, hogy a könyvnyomdai munkák kiállitása tekintetében nemcsak a helyi, hanem bármely fővárosi nyomdával szemben is kiállom a versenyt.

Vidéki megrendelések leggyorsabban eszközöltetnek.

Nyomatott: Gombos Ferencz Lyceum-könyvnyomdájában, Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca